

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 257/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Korytár s.r.o., Sladovnícka 13, Trnava, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4T/12/2020 z 11. apríla 2023 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tost/10/2023 z 31. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“); práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na súd zriadený zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru; práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru; práva na vyjadrenie ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods.2 ústavy a práva na primeraný čas a možnosti na prípravu obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru uzneseniami Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) a najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ žiada obe napadnuté uznesenia zrušiť, vec vrátiť na nové konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Proti sťažovateľovi bolo vedené trestné stíhanie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a pre pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi.

3. Prokurátor viedol prípravné konanie ako konanie proti ušlému, keď poukázal na to, že sťažovateľ sa v čase trestného stíhania nenachádzal na území Slovenskej republiky, ale na ostrove [REDAKOVANÉ], kde mal vykonávať podnikateľskú činnosť (od novembra 2018, pozn.). Uznesenie o vznesení

obvinenia prevzala 11. decembra 2018 partnerka sťažovateľa ako riadne splnomocnená osoba. Ešte v decembri 2018 sťažovateľa telefonicky kontaktoval vyšetrovateľ, ktorý ho oboznámil so vzneseným obvinením. V januári 2019 sťažovateľ telefonicky kontaktoval vyšetrovateľa, že sa trestnému stíhaniu nevyhýba a má zakúpenú letenku s odletom vo februári 2019. Vyšetrovateľovi potvrdil, že partnerka uznesenie o vznesení obvinenia prevzala, niekedy koncom decembra 2018 ho telefonicky kontaktovala, uznesenie mu prečítala, prefotila a poslala. Po tomto telefonáte sťažovateľ vyšetrovateľa viac nekontaktoval a ním zvolený obhajca nevedel uviesť presnú adresu, na ktorej sa nachádza, ani to, či a kedy sa vráti na územie Slovenskej republiky. Napriek tomu, že po sťažovateľovi bolo vyhlásené pátranie, jeho pobyt sa nepodarilo zistiť ani ho zadržať. Na sťažovateľa bol preto vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz. Po podaní obžaloby bol na sťažovateľa vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz v súdnom konaní.

4. Rovnako ako prípravné konanie aj súdne konanie po podaní obžaloby sa na prvom stupni viedlo proti sťažovateľovi ako ušlému, a to na základe opatrenia predsedu senátu ŠTS z 3. augusta 2020.

5. Rozsudkom ŠTS sp. zn. BB-4T/12/2020 z 22. apríla 2022 bol sťažovateľ uznaný vinným z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na 22 rokov v ústave na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, trest prepadnutia majetku a ochranný dohľad na 2 roky. Vo vzťahu k zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny bol sťažovateľ spod obžaloby oslobodený.

6. Dňa 26. apríla 2022 vydal Úrad premiéra [REDAKOVANÉ] rozhodnutie o administratívnom vyhostení sťažovateľa, keďže sťažovateľ mal zamlčať, že je trestne stíhaný a ešte v roku 1989 bol právoplatne odsúdený. Toho istého dňa bol sťažovateľ na letisku zatknutý a 27. apríla 2022 bol odovzdaný predsedovi senátu ŠTS, ktorý ho po výsluchu vzal do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

7. Opatrením z 28. apríla 2022 bolo zrušené opatrenie predsedu senátu ŠTS z 3. augusta 2020, podľa ktorého sa trestné konanie proti sťažovateľovi vykonalo ako proti ušlému.

8. Najvyšší súd na verejnom zasadnutí 22. novembra 2022 odvolanie sťažovateľa zamietol.

9. Dňa 25. novembra 2022 podal sťažovateľ návrh na prejednanie veci v jeho prítomnosti. ŠTS tento návrh napadnutým uznesením zamietol. Súd dospel k záveru, že návrh bol podaný oneskorene, keďže samotný sťažovateľ potvrdil, že o trestnom stíhaní sa dozvedel už v decembri 2018, a to jednak od partnerky, ktorá ho informovala o uznesení o vznesení obvinenia, a jednak od vyšetrovateľa, ktorý ho v tom čase rovnako kontaktoval. Lehota na podanie návrhu na prejednanie veci plynie podľa § 362 ods. 1 Trestného poriadku alternatívne – buď od okamihu, keď sa odsúdený dozvedel o trestnom stíhaní, alebo od okamihu, keď sa dozvedel o svojom odsúdení. Ak pritom platí prvá alternatíva, potom už nemôže platiť druhá alternatíva, resp. druhá platí len vtedy, keď neplatí prvá alternatíva.

10. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol. K namietanej nepríslušnosti ŠTS na rozhodovanie poukázal najvyšší súd na rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom bolo podrobne a dôkladne vysvetlené, z akého dôvodu mohol ŠTS vo veci konať. Konanie o návrhu podľa § 362 Trestného poriadku je procesným pokračovaním pôvodne prejednávanej veci, a preto je daná príslušnosť ŠTS. Na rozdiel od ŠTS najvyšší súd

konštatoval, že návrh sťažovateľa bol podaný včas. Podľa najvyššieho súdu: „Ustanovenie § 362 Trestného poriadku je potrebné vykladať tak, že návrh na opätovné prejednanie svojej veci súdom v jeho neprítomnosti má právo podať

- obžalovaný (§ 10 ods. 12 Trestného poriadku) v lehote do šiestich mesiacov, najneskôr však do uplynutia premlčacej lehoty uvedenej v Trestnom zákone od okamihu, keď sa dozvedel o svojom trestnom stíhaní prebiehajúcim v štádiu súdneho konania (Tretia časť Trestného poriadku)

- odsúdený (§ 10 ods. 13 Trestného poriadku) v lehote do šiestich mesiacov, najneskôr však do uplynutia premlčacej lehoty uvedenej v Trestnom zákone od okamihu, keď sa dozvedel o svojom odsúdení.

Vedomosť obvineného o svojom trestnom stíhaní už v prípravnom konaní nemá vplyv na plynutie uvedených lehôt, pretože účelom ustanovenia § 362 Trestného poriadku je zaručiť obvinenému spravodlivý proces so zachovaním princípu kontradiktórnosti v štádiu súdneho konania.“

11. Najvyšší súd uzavrel, že rozhodným okamihom pre plynutie šesťmesačnej lehoty bol 27. apríl 2022, keď bol sťažovateľ predvedený pred sudcu ŠTS a bol mu oznámený stav súdneho konania – neprávoplatné odsúdenie rozsudkom ŠTS. Podľa sťažnostného súdu síce bol návrh podaný včas, avšak nebol daný dôvod na jeho vyhovie, keďže boli splnené podmienky pre vedenie konania proti ušlému. Poukázal pritom v prvom rade na to, že sťažovateľ síce kontaktoval vyšetrovateľa, avšak následne sa napriek prísľubom na Slovensko nevrátil, pričom nebolo možné zabezpečiť jeho účasť na úkonoch trestného konania, pretože sa jeho pobyt už nepodarilo zistiť. Sťažovateľ síce legálne vycestoval do cudziny, avšak (s poukazom na rozhodnutie o administratívnom vyhostení sťažovateľa) jeho legálny pobyt sa následne stal ilegálnym, a to práve preto, že pobytom v [REDAKOVANÉ] mal sťažovateľ podľa najvyššieho súdu „unikat' pred spravodlivosťou“.

II.

12. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní neskúmali splnenie zákonných podmienok pre vedenie konania proti ušlému a súdy na túto jeho argumentáciu nijak nereagovali. Sťažovateľ tvrdí, že nebol preukázaný jeho úmysel vyhýbať sa trestnému stíhaniu. Len samotná skutočnosť, že sa zdržiaval v cudzine, nemôže byť dôvodom na vydanie opatrenia o vedení konaní proti ušlému.

13. Argumentuje tým, že vyšetrovateľ nedoručil sťažovateľovi predvolanie na prvý výsluch ani ďalšie procesné úkony, a tak zásadným spôsobom porušil jeho procesné práva. Sťažovateľ tvrdí, že podklady mali byť doručované na rovnakú adresu ako uznesenie o vznesení obvinenia – do rúk jeho partnerky. Sťažovateľ bol riadne registrovaný ako obyvateľ s prechodným pobytom na území [REDAKOVANÉ], podnikal, platil dane, uzatvoril zmluvy o úvere a prenájme a podnikal prostredníctvom spoločnosti [REDAKOVANÉ].

14. Argumentácia sťažovateľa ďalej spočíva aj v presvedčení, že ŠTS nebol vecne príslušný na prejednanie veci, pretože predchádzajúcim rozsudkom potvrdil, že vo veci sťažovateľa nejde o trestnú činnosť spáchanú v rámci zločineckej skupiny. Vec mala byť postúpená inému vecne a miestne príslušnému okresnému súdu [§ 21 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku]. Sťažovateľ tiež

tvrdí, že návrh na opätovné prejednanie nepredstavuje výnimku z náhodného pridelenia vecí. Napriek tomu o jeho návrhu rozhodoval ten istý senát, ktorý rozhodoval o vine a treste sťažovateľa.

III.

III.1. K napadnutému uzneseniu ŠTS:

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

16. Sťažovateľ disponoval v zmysle § 83 ods. 1 a § 362 ods. 3 Trestného poriadku opravným prostriedkom (sťažnosťou), ktorý aj využil. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutých práv v danom prípade spadalo do právomoci inštančne nadriadeného súdu, teda najvyššieho súdu ako súdu sťažnostného, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

17. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu ŠTS odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

18. Ústavný súd dospel k záveru, že aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť, pretože je zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Napriek tomu je ale potrebné konštatovať aj to, že súdy síce návrh sťažovateľa (správne) odmietli, avšak mali tak urobiť z iného dôvodu a bez meritórneho prieskumu jeho námietok.

19. Možnosť revízie rozhodnutia uvedená v § 362 Trestného poriadku je limitovaná splnením dvoch základných podmienok, a síce (a) dodržaním subjektívnej/objektívnej premlčacej lehoty a (b) odsúdený musí preukázať, že pri začatí konania proti ušlému neexistovali dôvody v zmysle § 358 ods. 1 Trestného poriadku na to, aby sa takéto konanie vôbec začínalo (t. j. že jeho žiadosť je dôvodná) – vo svojej podstate musí preukázať, že sa nevyhýbal trestnému stíhaniu.

20. Ďalšou z podmienok je, že musí ísť o vec, ktorá je v čase podania návrhu právoplatne ukončená (pozri Trestný poriadok II, 1. vydanie, 2021, s. 717 – 719: D. Hamranová). Vyplýva to okrem iného zo samotného znenia § 362 Trestného poriadku, podľa ktorého má možnosť podať návrh na opätovné prejednanie vecí len odsúdený (nie podozrivý, a nie obvinený), no najmä to vyplýva zo samotného účelu a zmyslu tohto opravného prostriedku.

21. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) opakovane vo svojich rozhodnutiach konštatuje, že napriek tomu, že to nie je výslovne uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, predmetom a účelom tohto článku je zabezpečenie práva obvineného byť účastný trestného konania. Ustanovenia čl. 6 ods. 3 písm. c), d) a e) dohovoru navyše zaručujú právo každého obvineného

na obhajobu, právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov, ako aj právo mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo ak týmto jazykom nehovorí. Len ťažko pritom možno tieto práva vykonávať v prípade, ak obvinený nie je prítomný (pozri rozsudok ESĽP Colozza proti Taliansku z 12. 2. 1985, č. 9024/80, bod 27).

22. Ak uvedené má byť podstatou ochrany, ktorá sa poskytuje odsúdenému tým, že mu právny poriadok umožňuje znovuotvorenie veci podaním návrhu podľa § 362 Trestného poriadku, potom je potrebné konštatovať, že takýto návrh nie je potrebný (a ani prípustný) v prípade, ak pominú dôvody na vedenie konania proti obžalovanému ako proti ušlému v priebehu súdneho konania (teda ešte kým nie je vec právoplatne rozhodnutá), a to jednoducho preto, lebo obžalovaný má v tom čase k dispozícii iné prostriedky nápravy, ktorými môže prípadné nezákonné vedenie konania v jeho neprítomnosti namietat'. Platí pritom, že je povinnosťou súdu a rovnako tak ostatných orgánov činných v trestnom konaní v priebehu celého trestného stíhania skúmať, či dôvody konania proti ušlému stále trvajú (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 1/2007 z 25. novembra 2008).

23. V okolnostiach veci bolo podstatné, že sťažovateľ sa (po jeho zatknutí) aktívne zúčastnil celého odvolacieho procesu (sťažovateľ bol zatknutý a predvedený pred sudcu 27. apríla 2022, pričom ŠTS na prvom stupni rozhodol 22. apríla 2022, pozn.) – ako vyplýva zo zisteného skutkového stavu, iba prvostupňový súd proti nemu viedol konanie ako proti ušlému. Odvolací súd už so sťažovateľom riadne konal.

24. Jedným z dôvodov na zrušenie rozsudku a vrátenie veci odvolacím súdom je aj konštatovanie, že hlavné pojednávanie bolo vykonané v neprítomnosti obžalovaného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky [pozri § 316 ods. 3 psím. c) Trestného poriadku]. Podľa § 321 ods. 1 Trestného poriadku zruší odvolací súd prvostupňové rozhodnutie aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

25. Je teda zrejmé, že v čase, keď bolo opatrením rozhodnuté, že súdne konanie viac nebude vo vzťahu k sťažovateľovi vedené ako konanie proti ušlému, mal sťažovateľ možnosť uplatniť v rámci odvolacieho konania všetky námietky, na ktoré poukazoval v podanom návrhu na opätovné prejednanie veci, ako je (sťažovateľom tvrdené) nesprávne doručovanie, konanie hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti či porušenie práva na obhajobu. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh pritom vyplýva, že sťažovateľ túto možnosť aj využil a už v podanom odvolaní tieto námietky aj uplatnil.

26. Za týchto okolností ústavný súd konštatuje, že podaný návrh na opätovné prejednanie veci mal byť odmietnutý bez toho, aby boli (či už zo strany ŠTS, alebo najvyšším súdom) jeho námietky meritórne preskúmané. Pripustenie meritórneho prieskumu tohto návrhu by totiž v podstate znamenalo, že by sa o tých istých námietkach konalo dvakrát – na čo napokon poukazuje aj samotný najvyšší súd v napadnutom uznesení (str. 14 bod C napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

27. Návrh na opätovné prejednanie veci je účinným prostriedkom nápravy pre tých odsúdených, ktorí nemali možnosť byť účastní trestného konania (pričom sa takému konaniu úmyselne nevyhýbali a ani sa neskrývali), a nemali preto možnosť uplatňovať svoje práva z toho vyplývajúce. Ak však sťažovateľ bol preukázateľne účastný súdneho konania, potom ďalším prostriedkom

nápravy nebolo podanie návrhu na opätovné prejednanie veci, ale v prípade, ak sťažovateľ nesúhlasil so závermi odvolacieho súdu týkajúcimi sa (podľa jeho názoru) nezákonného vedenia súdneho konania v jeho neprítomnosti, potom mal možnosť podať proti rozsudku dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1TdoV/1/2010 z 25. júna 2010).

28. Špecificky v okolnostiach prípadu však ústavný súd vníma aj to, že najvyšší súd svojím postupom pravdepodobne čiastočne reagoval na závery najvyššieho súdu uvedené v odvolacom rozsudku z 22. novembra 2022: „... K postupu podľa § 362 Trestného poriadku (opätovné prejednanie v prítomnosti obžalovaného), ktorý v odôvodnení odvolania navrhol obžalovaný [REDAKOVANÉ], sa žiada uviesť, že tento návrh môže obžalovaný uplatniť na prvostupňovom súde vo vzťahu ku konaniu na tomto súde, pretože pred týmto súdom sa proti nemu viedlo konanie ako proti ušlému. V odvolacom konaní sa už konanie proti tomuto obžalovanému ako proti ušlému nevedlo, čo je zrejmé aj z jeho výsluchu na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu.“ Aj v takom prípade však prostriedkom nápravy opäť bolo len dovolanie – teda najvyšší súd nemal napriek tomu vo veci zasiahnuť.

29. Za týchto okolností, keď je minimálne zrejmé, že o námietkach sťažovateľa sa nemalo rozhodovať v konaní o jeho návrhu na opätovné prejednanie veci, bolo by zo strany ústavného súdu v rozpore s princípom subsidiarity, ak by sa nateraz akýmkoľvek spôsobom k námietkam sťažovateľa meritórne vyjadril – ak totiž sťažovateľ dovolanie podal, ústavný súd by neprípustným spôsobom zasiahol do právomoci najvyššieho súdu o týchto námietkach rozhodnúť.

30. Napriek už uvedenému je potrebné konštatovať, že akokoľvek nesprávne súdy vo veci sťažovateľa postupovali, týmto ich postupom nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa tak, ako to namietal v podanej ústavnej sťažnosti. Stále totiž platí, že najvyšší súd pri rozhodovaní o prípadnom dovolaní sťažovateľa nebude viazaný názorom ŠTS a najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutých uzneseniach. S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti zároveň nemalo zmysel vyjadrovať sa ani k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa príslušnosti ŠTS na rozhodovanie o jeho návrhu.

31. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v nej uvedených stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu